

ÖZGÜRLÜKLERİN ÖNÜNDEKİ EN BÜYÜK ENGEL, İNSANIN KENDİSİDİR...

Erol KÖKTÜRK

Engel... İnsanın engel olması... Ya da insanın engellenmesi... Neden engel olunur? Neden engellenilir? Mutlaka bir amacı vardır engellenmenin!.. Eğer özgürlüğe inanan engelleniyorsa, kurulu düzene müdahale ederek, sahip olduğu özgürlüğün sınırlarını genişletmek istediği içindir. Özgürlük, isteyerek ve bilerek engelleniyorsa, orada özgürlükten söz etmek zorlaşır.

Aslında hiçbir engelleme, özgürlük gerekçelendirilerek yapılmaz. Ya da azı böyle yapılır... Hani ünlü "elbisenin vücuda bol gelmesi" muhabbeti... Engellemelerin çoğu, yaşanan paradigma içinde bir sığınma, bir kaçış noktasında ortaya çıkar...

Ama öte yandan özgürlüğün sınırsızlığı kavramı, haklı gibi görünen, biraz ütöpik, fakat zaman zaman ürkütücü, ara sıra çekici, sonuçta zor bir hedeftir. Oraya giden yolu gösteren bir tabela dikmek, bir ok koymak kolaydır. Daha doğrusu bu, sözde kolaydır. Ama bu yol herhalde asfalt ve virajsız bir yol değildir.

Yine de insan, yaşadığı paradigma içinde özgür olmasa da, kendini özgür hissedebilmelidir. Bu nasıl olacaksa? "Özgürüm" demek kolay mı sahi? Kaldı ki bizim toplumumuzda "seviyorum" demek de zora koşuluyor... Bu nedenle, özgürlük hissi bile kolay bir aşama olamıyor... Mutluluk hissi gibi...

Mutsuz olmak için her şeyin hazır olduğu bir ortamda, karıncayı parmak ucunda seyretmekten zevk almak çoğu zaman normal karşılanmıyor... "Ben bunu yapmak istiyorum," dediğinde, senin onu yapman hoş görülüyor diye ondan vazgeçiyorsan, sen de özgürlüğü içine gömmelisin!

Oysa özgürlük dışsal bir şey olmalı. Daha doğrusu, kendi iç barışının dışarıyla bağlanmasında somutlanmalı özgürlük... Yani özgürlük için, insanın kendi iç sorunlarını çözmüş olması gerekiyor. Bunu yapamayan insan, dışarıyla ancak sınırlı, kendi içinde çözebildiği alanlarla sınırlı bir özgürlük ilişkisi yaşayabilir. Ama bu, bütüncül bir ilişki olmaz çoğunluk. Olmayınca da çelişik bir özgürlük yaşamı çıkar ortaya...

Bütün sorun da burada başlıyor. Ya bu çelişki nevrotik olmayan bir yansımayı sağlayacak biçimde çözülecektir, ya da özgürlük sınırlara tutsak olacak, yani özgürlük olmaktan çıkacaktır. Ama aslında tutsaklığın sözünün bile olduğu yerde, özgürlük yerini artık bir başka şeye bırakmıştır. Bunun adı ne olursa olsun...

Özgürlüğü sınırlayan faktörlerin başında gelen insan, bunu kendi dışındaki faktörlere yüklemeye eğilimindedir çoğunluk... Havalecilik... Sıyrıma psikolojisi... Sığınma kolaycılığı...

Hep yakınırsınız... Hani çuvaldızı bir türlü kendimize batırmaya kıyamaz ve dert yanarsınız: Demokrasi yoktur, sınırlıdır, yetersizdir, evrensel standartlarda değildir. Ekonomik nedenlerle çok şey yapılamaz durumdadır, iyi yaşam ütopyalaşmıştır, rutinleri kurtarmaktır asıl olan, o bile zor olmaktadır ya... Dostluklar yavandır... Evlilik zor zanaattır, anlaşmazlıklar bir şeyleri

zora koşmaktadır, ilişki zorlanma üzerine kurulmuştur, hele çocuk varsa... İdeolojik arayış umutsuzluğa dönüşmektedir, her şey kabul edilmezlik sınırına sürüklenmektedir, müdahale şansı zayıflamaktadır... Bir şeyler yapılmak istenmektedir, bir şeyler yaşanmak istenmektedir, ama bir türlü olamamaktadır... Moğolların parçasıyla hoplanıp-zıplanırken, "bir şeyler yapmalı" kolay söylenir, ama yaşamın içine taşınacak yerde bu haykırış, salonlarda unutulur...

Arayış, zlemler, istemler, hedefler, amaçlar duracağa benzememektedir. Bir sınırsızlık durumuyla, zorunlu bir çemberin atışması sürmektedir. Bu atışma, sonsuz sayıda insan gereksinmesi ve tanımlanamaz ölçekteki özlemlerle, düzen adı altında insanı baskı altına alan verili koşullar arasındaki bir çatışmadır.

Ve insan bir arakesitte yaşamaktadır. Tatmin olmasa da, o arakesittedir. Kendisiyle, toplumsal normların ve yaşanan paradigmanın keşiştiği alan... Dar, geniş, kendisi daha çok, toplum normları daha baskın... Sonuçta bir arakesit vardır...

Bu arakesit, bir özgürlük geçidi gibi yaşamı sarmalamıştır. Yazı vardır, kışı vardır... Karı vardır, yağmuru vardır... Oysa zgrlğn bulutu da güneşi de güzeldir. Ne güneşinde erir insan, ne de buzunda donar...

şdğnde insan, ayağını yere bastığı yerde bulamadığı özgürlüğü, ellerinin erişemediği diyarlarda, mekanlarda ve uzayda arar. Eli değmese de mutlu olur. Ve zaman zaman bir kuş olup uçma, bir yıldı atı olup koşma duygusu alıp götürür onu...

Ama sonuçta insandır... Bir toplumda yaşamaktadır... O toplumun boğazına sarıldığı yerde kaçma, ama sonuçta yine bir toplumsal koşula, bir başka paradigmaya sığınma gerçeğiyle karşı karşıyadır. Kaçış onu zgrleştirmeyecektir aslında... nce yle sanılsa da, öyle olmadığı sonra anlaşılacaktır.

Her toplum kendine özgüdür. Kendine zglk, evrensel olanı dışlama anlamına gelmez... Ama yine de her toplum kendi değerlerinin ağır bastığı biçimde kendi insan gerçeğini biçimler. Her toplum, insanına kendi koşullarıyla oranlanabilecek bir doyum düzeyi sunabilir...

Ama eğer bu doğruysa, o zaman tatmin eşikleri oluşmamış bir toplumda özgürlük arayışı... Işler iyice zorlaşmaktadır o zaman... Bu durumda özgürlük toplumsallaşırken, bu kez her şeyi toplumdan beklemek gibi bir eylemsizlik tehlikesi belirebilmektedir...

Aslında bu yazı bitmez... Ama MAYA'nın sınırlarını zorlamadan bitmelidir. Özgürlüğün sonsuzluğuna duyulan özlemlerle yazılan bir yazı, olsa olsa o sonsuzluğa açılan kapının eşiğinde bırakılacaktır...

Eşikte durup ufuk çizgisine bakarken, içimizde kendi kendimize yarattığımız tutsaklıkların ağırlığı oکهcektir kurşun gibi düşüncelerimize... zgrlk umutlarıyla göçüp gitmektense, "bu her bir dalı meyve yüklü dünyadan", neden tadamadığımızı o meyveleri sorgulaması sarmalayacaktır beynimizi...

Görülecektir ki, "zgrm" diyememenin sorumlusu olarak kendimiz çıkacağız karşımıza... Bu durum sürdükçe de, kendi kendimize iselleştiremediğimiz, inanca dnştremediğimiz bir "zgrlğ" "zleme özgürlüğümüzü" kullanmayı sürdüreceğiz... Aşılması gereken temel eşik bu...

Yani kendimizi, özgürlüğümüzün önündeki temel engel olmaktan kurtarmak...